

LEGAL INSIGHT

ΕΛΕΓΧΟΣ ΡΕΥΣΤΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ (ΜΕΤΡΗΤΩΝ) ΠΟΥ ΕΙΣΕΡΧΟΝΤΑΙ Ή ΕΞΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

Γιώργος Ψαράκης



Βάσει κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας κάθε εξερχόμενο ή εισερχόμενο στην Ε.Ε. φυσικό πρόσωπο υποχρεούται να δηλώνει τα ρευστά διαθέσιμα που φέρει μαζί του. Ζήτημα έχει ανακύψει, ωστόσο, την τελευταία περίοδο ως προς την υποχρέωση δήλωσης στις αρμόδιες τελωνειακές αρχές για ταξίδια εντός Ε.Ε.. Το παρόν σημείωμα δίνει μια συνοπτική εικόνα του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2015

Βάσει του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 1889/2005 σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Ε.Ε., τα ρευστά διαθέσιμα που μεταφέρει φυσικό πρόσωπο εισερχόμενο ή εξερχόμενο από την Ε.Ε. **υπόκεινται στην αρχή της υποχρεωτικής δήλωσης**. Συγκεκριμένα, κάθε φυσικό πρόσωπο που εισέρχεται ή εξέρχεται από την Ε.Ε. και φέρει μαζί του ή στις χειραποσκευές του ή στις αποσκευές του ή στα μεταφορικά του μέσα, ρευστά διαθέσιμα **από δέκα χιλιάδες ευρώ (10.000€) και άνω**, υποχρεούται να υποβάλλει δήλωση στην τελωνειακή υπηρεσία. Η δήλωση υποβάλλεται, όσον αφορά στην χώρα μας, ενυπόγραφη από τον ταξιδιώτη, ο οποίος μπορεί να ζητήσει να πάρει θεωρημένο αντίγραφο της. Η υποχρέωση δήλωσης δεν έχει εκπληρωθεί εάν η παρεχόμενη πληροφορία είναι ανακριβής ή ελλιπής. Επίσης, θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι η υποχρέωση δήλωσης επιβάλλεται στα φυσικά πρόσωπα που μεταφέρουν το συγκεκριμένο ποσό, **ανεξάρτητα από το αν τα πρόσωπα αυτά είναι κύριοι του ποσού ή όχι**.

Ειδικότερα, το ελληνικό έντυπο της δήλωσης έχει ως εξής:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΕΝΤΥΠΟ ΔΗΛΩΣΗΣ ΡΕΥΣΤΩΝ		Αριθμός αναφοράς	
 		Πάνω συμπληρώνεται το έντυπο διαθέσιμα της πτωχικής ομάδας ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΤΕ ΜΕ ΚΕΦΑΛΑΙΑ / ΕΠΙΛΕΞΤΕ ΑΝΑΛΟΓΩΣ	
1. Εισίτις <input type="checkbox"/> Εισέρχισθε στην ΕΕ <input type="checkbox"/> Εξέρχισθε από την ΕΕ			
2. Προσωπικά στοιχεία <input type="checkbox"/> Άρρεν <input type="checkbox"/> Θήλυ		Τόπος έκδοσης	
Επώνυμο(α)		Ημερομηνία έκδοσης	
Όνομα ή ονόματα		Προσωπ. αριθ. Αναγνώρισης	
Υπηκοότητα		Διεύθυνση	
Ημερομηνία γέννησης		(Οδός / αριθμός)	
Τόπος γέννησης		Πόλη	
Έγγραφο ταυτοποίησης <input type="checkbox"/> Διαβατήριο <input type="checkbox"/> Ταυτότητα <input type="checkbox"/> Άλλο		Ταχ. Κωδ.	
Αρ. διαβατηρίου ή ταυτότητας		Χώρα	
3. Το ποσό ανήκει σε σας <input type="checkbox"/> Ναι (πληρώνετε στο 5) <input type="checkbox"/> Όχι ανήκει σε (Συμπληρώστε τα στοιχεία του δικαιούχου) <input type="checkbox"/> Νομικό πρόσωπο <input type="checkbox"/> Φυσικό πρόσωπο			
Νομικό πρόσωπο		Διεύθυνση	
Αριθμός ΑΦΜ		(Οδός / αριθμός)	
Επώνυμο (-α)		Πόλη	
Όνομα (-ατα)		Ταχ. Κωδ.	
		Χώρα	
4. Στοιχεία σχετικά με τα μετρητά / νομισματικά μέσα			
		Ποσό	
		Νόμισμα	
Τραπεζογραμμάτια, Κέρματα			
Λοιπά (προσδιορίστε)			
5. Προέλευση και σκοπούμενη χρήση των μετρητών / νομισματικών μέσων			
Προέλευση			
Σκοπούμενη χρήση			
Είστε ο τελικός αποδέκτης <input type="checkbox"/> Ναι (πληρώνετε στο 5) <input type="checkbox"/> Όχι, τελικός αποδέκτης είναι (Συμπληρώστε τα στοιχεία του τελικού αποδέκτη) <input type="checkbox"/> Νομικό πρόσωπο <input type="checkbox"/> Φυσικό πρόσωπο			
Νομικό πρόσωπο		Διεύθυνση	
Αριθμός ΑΦΜ		(Οδός / αριθ.)	
Επώνυμο (-α)		Πόλη	
Όνομα (-ατα)		Ταχ. Κωδ.	
		Χώρα	
6. Λεπτομέρειες μεταφοράς			
Μέσο μεταφοράς <input type="checkbox"/> Αεροπορικό <input checked="" type="checkbox"/> Θαλάσσιο <input type="checkbox"/> Οδικό <input type="checkbox"/> Σιδηδρομικό <input type="checkbox"/> Άλλο			
Μεταφορική εταιρία		Αυτών αριθμός	
Χώρα αναχώρησης		Ημερομηνία αναχώρησης	
Μέσω (χώρα διέλευσης)		Ημερομηνία διέλευσης	
Χώρα προορισμού		Ημερομηνία παραλαβής	
7. Υπογραφή και σφραγίδα της αρμόδιας αρχής			
Υπογραφή και σφραγίδα της αρμόδιας αρχής		Συμπληρώνεται από την Διοίκηση	
Δηλώνω ότι έχω τα παραπάνω στοιχεία κατά ακριβή. Γνωρίζω ότι η ανακάλυψη, ανακρίβειες, ή αλλαγές δήλωσης είναι δυνατόν να επιφέρει κυρώσεις στον δηλούντα και δίωξη ή δίωξη των μελών του.		Καταχώρηση <input type="checkbox"/> ναι <input type="checkbox"/> όχι	
Ημερομηνία		Κύρωση <input type="checkbox"/> ναι <input type="checkbox"/> όχι	
		Ποσό της χρηματικής ποινής	

Η ανωτέρω αρχή της υποχρεωτικής δήλωσης επιτρέπει στις τελωνειακές αρχές να συγκεντρώνουν πληροφορίες για τις εν λόγω κινήσεις ρευστών διαθεσίμων και, κατά περίπτωση, να διαβιβάζουν τις πληροφορίες αυτές σε άλλες αρχές, προκειμένου να εμποδιστεί η εισαγωγή των προϊόντων παράνομων δραστηριοτήτων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Πρόκειται, δηλ., για μια νομοθετική πρωτοβουλία της Ε.Ε. στο πλαίσιο καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, η οποία νομιμοποίηση διευκολύνεται με την μεταφορά υψηλών ρευστών διαθεσίμων προς και από την Ε.Ε.. Παρόμοια νομοθεσία έχουν υιοθετήσει αρκετές χώρες, όπως π.χ. οι ΗΠΑ, όπου το όριο βρίσκεται στις 10.000 δολάρια, πάνω από το οποίο πρέπει το χρηματικό ποσό που φέρει μαζί του ο ταξιδιώτης να δηλωθεί στην τελωνειακή αρχή σε σχετική φόρμα.

Σημαντικό, επίσης, είναι να τονιστεί ότι με τον όρο «*ρευστά διαθέσιμα*» νοούνται όχι μόνο τα μετρητά (δηλ. χαρτονομίσματα και κέρματα που είναι σε κυκλοφορία ως μέσο συναλλαγής) **αλλά και διαπραγματεύσιμοι τίτλοι στον κομιστή και διάφορα άλλα αξιόγραφα στον κομιστή** (δηλ. επιταγές, γραμμάτια εις διαταγήν, συναλλαγματικές κτλ.). Ωστόσο, στον όρο αυτό δεν συμπεριλαμβάνονται ο χρυσός, τα πολύτιμα μέταλλα και οι πολύτιμοι λίθοι, παρά την υψηλή τους ρευστότητα και την χρήση τους σε ορισμένες περιπτώσεις ως μέσων συναλλαγής ή μεταφοράς αξίας.

Σε περίπτωση που παραβιαστεί η εν λόγω υποχρέωση δήλωσης, επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο βάσει σχετικής εθνικής νομοθετικής ρύθμισης. Έτσι, στο ελληνικό δίκαιο προβλέπεται στο άρθρο 147 του εθνικού μας Τελωνειακού Κώδικα (ν. 2960/2001) ότι σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης περί ρευστών διαθεσίμων **επιβάλλεται στον υπαίτιο χρηματικό πρόστιμο ίσο με το 25% του ποσού των μη δηλωθέντων**. Επομένως, αν θέλουμε να εξέλθουμε από την Ε.Ε. μέσω Ελλάδας με χρηματικό ποσό 100.000 ευρώ ανά χείρας και δεν προβούμε σε δήλωση στην αρμόδια υπηρεσία του τελωνείου, εφόσον εντοπιστεί το ποσό αυτό, θα επιβληθεί πρόστιμο ύψους 25.000 ευρώ άμεσα το οποίο και θα παρακρατηθεί από το συνολικό ποσό των 100.000 ευρώ. Παράλληλα, η **τελωνειακή αρχή δύναται με ειδική απόφασή της να δεσμεύσει το μέγιστο για 3 μήνες** (τυχόν παράταση της είναι εφικτή με εισαγγελική παραγγελία ή άλλη ενέργεια αρμοδιότητας της εθνικής αρχής καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες) **και το υπόλοιπο 75% του ποσού** προκειμένου να πραγματοποιήσει σχετική έρευνα στο πλαίσιο καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Παράλληλα, σε κάθε περίπτωση που πραγματοποιείται δέσμευση ρευστών διαθεσίμων, **αντίγραφο της δήλωσης** που υπέβαλε ελλιπώς ή ανακριβώς ο κομιστής των ρευστών διαθεσίμων ή της δήλωσης που συμπληρώθηκε από τους τελωνειακούς υπαλλήλους για καταχώρηση πληροφοριών λόγω μη υποβολής δήλωσης από τον ταξιδιώτη, καθώς και αντίγραφο της απόφασης δέσμευσης, **διαβιβάζονται άμεσα στην Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες για την διενέργεια περαιτέρω έρευνας**. Όταν από την έρευνα της Αρχής δεν προκύψει νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όσα εκ των ρευστών διαθεσίμων δεν παρακρατούνται ως χρηματικό πρόστιμο, αποδεσμεύονται με απόφαση του προϊσταμένου της τελωνειακής αρχής. Όταν, όμως, από την έρευνα της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες προκύψει νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, **η υπόθεση παραπέμπεται από αυτή στην αρμόδια εισαγγελική αρχή και πραγματοποιείται παρακατάθεση**

των δεσμευθέντων ρευστών διαθεσίμων στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων από την αρμόδια τελωνειακή αρχή.

Η κύρωση, ωστόσο, σε περίπτωση παράλειψης δήλωσης ενδέχεται να διαφέρει ανά κράτος μέλος. Για παράδειγμα, έγινε γνωστό βάσει της απόφασης του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης C-255/14 (απόφαση “*Chmielewski*”) ότι η Ουγγαρία για παράλειψη δήλωσης ποσών πάνω από 50.000 ευρώ προβλέπει επιβολή προστίμου ύψους 60% του μη δηλωθέντος ποσού (ποσοστό που, όμως, κρίθηκε από το ευρωπαϊκό δικαστήριο ότι δεν συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας διότι υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου για τη διασφάλιση της τηρήσεως της ανωτέρω υποχρεώσεως και την επίτευξη των σκοπών του Κανονισμού). Αντίστοιχα, η Κυπριακή νομοθεσία για παράλειψη δήλωσης ποσών πάνω από 10.000 ευρώ προβλέπει ποινή φυλάκισης, χρηματική ποινή μέχρι 50.000 ευρώ και κατάσχεση μέχρι και του 100% του μη δηλωθέντος ποσού (!), ενώ η Μεγάλη Βρετανία προβλέπει πρόστιμο μέχρι 5.000 λίρες.

Ωστόσο, καθώς είναι λίγο-πολύ γνωστή η εν λόγω ευρωπαϊκή νομοθετική ρύθμιση, το δυσχερές ζήτημα ανακύπτει όσον αφορά στις εκάστοτε εθνικές ρυθμίσεις περί δήλωσης ρευστών διαθεσίμων. Ειδικότερα, κάθε κράτος μέλος δύναται να προβλέπει δικές του υποχρεώσεις δήλωσης μετρητών κατά την είσοδο και έξοδο από αυτό, **ακόμα κι αν η είσοδος ή έξοδος λαμβάνει χώρα από ή προς χώρα εντός Ε.Ε.** Ειδικότερα, τα κάτωθι κράτη μέλη της Ε.Ε., έγινε γνωστό, βάσει έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2010, ότι προβλέπουν σχετική υποχρέωση δήλωσης μετρητών άνω των 10.000 ευρώ για φυσική μεταφορά **και** εντός Ε.Ε.: Βέλγιο, Δανία, Βουλγαρία, Κύπρος, Δανία, Γαλλία, Ιταλία, Πολωνία, Γερμανία, Ισπανία, Μάλτα και Πορτογαλία. Αντιθέτως οι κάτωθι χώρες **δεν έχουν υιοθετήσει σχετικές υποχρεώσεις δήλωσης μετρητών**: Τσεχία, Εσθονία, Ελλάδα, Φιλανδία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ρουμανία, Σουηδία, Σλοβενία και Σλοβακία. **Επομένως, από και προς τα τελευταία αυτά κράτη η μεταφορά μετρητών είναι ελεύθερη και δεν υφίσταται καμία υποχρέωση δήλωσής τους.**

Για παράδειγμα, για φυσική μεταφορά χρημάτων από Ελλάδα σε Ρουμανία δεν προβλέπεται κάποια υποχρέωση δήλωσης ούτε στο ελληνικό τελωνείο αλλά ούτε και στο ρουμανικό. Ωστόσο από Ελλάδα για Κύπρο, θα πρέπει τα τυχόν μετρητά, εφόσον είναι άνω των 10.000 ευρώ, να δηλωθούν στο κυπριακό τελωνείο (μάλιστα όσον αφορά στην Κύπρο, υποχρέωση δήλωσης προβλέπεται βάσει εθνικής νομοθεσίας όχι μόνο για μετρητά αλλά και για χρυσό - χρυσές λίρες, χρυσά νομίσματα και τυποποιημένες ράβδους ή πλάκες χρυσού διεθνών προδιαγραφών).

Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί σχετικά με την Ελλάδα, ότι λόγω πρόσφατων νομοθετικών περιορισμών ισχύει προσωρινά σχετική απαγόρευση μεταφοράς χαρτονομισμάτων σε ευρώ ή και σε ξένο νόμισμα πάνω από το ποσό των δύο χιλιάδων ευρώ (2.000€) ή του ισόποσου σε ξένο νόμισμα ανά φυσικό πρόσωπο και ανά ταξίδι στο εξωτερικό. Από τον περιορισμό αυτό εξαιρούνται οι μόνιμοι κάτοικοι εξωτερικού. Αν και ο εν λόγω περιορισμός παραβιάζει κατ'

αρχήν την ελευθερία μεταφοράς κεφαλαίων στην Ε.Ε.¹, μία από τις τέσσερις ελευθερίες που στηρίζουν το ευρωπαϊκό οικοδόμημα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε ότι «υπό τις παρούσες συνθήκες, η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού και του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα αποτελεί ζήτημα επιτακτικού δημόσιου συμφέροντος και δημόσιας τάξης που φαίνεται ότι δικαιολογεί την επιβολή προσωρινών περιορισμών στις ροές κεφαλαίων» και άρα η λήψη των εν λόγω περιορισμών δικαιολογείται βάσει του άρθρου 65§1β ΣυνθΛΕΕ.

¹ Βλ. άρθρο 63 ΣυνθΛΕΕ: «Στα πλαίσια των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου, απαγορεύεται οποιοσδήποτε περιορισμός των κινήσεων κεφαλαίων μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών».